

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»

Кафедра психології та суспільно-гуманітарних наук

РОБОЧА ПРОГРАМА (СИЛАБУС)
навчальної дисципліни «Патопсихологія»
на 2024/2025 навчальний рік

1. Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Психологія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма здобуття освіти	Очна
Рік підготовки, семестр	3 рік/6 семестр
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/загальна кількість годин)	4/120
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Модульний контроль
Мова викладання	українська
Розміщення курсу	Google classroom

2. Інформація про викладача

1. Викладач: *Шевчук Вікторія Валентинівна*, доцент кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук, кандидат психологічних наук, доцент.

Робочий кабінет (№102), графік роботи: понеділок-п'ятниця 10:00-18:00.

2. Віртуальний офіс: E-mail: vi.shevchuk@istu.edu.ua, посилання на вебінар Google Meet в Google classroom, графік консультацій: четвер 16:00-18:00.

3. Анотація навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: формування системних уявлень про основні напрями досліджень патопсихології, ознайомлення із процесом патопсихологічного аналізу клінічних проблем, що слугує базою для подальшої наукової та практичної діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

- **ознайомлення студентів** з базовими знаннями з патопсихології, включаючи її предмет, завдання, місце в системі наук та історію розвитку; методами патопсихологічного дослідження, зокрема діагностики розладів сприйняття, пам'яті, уваги, мислення, мовлення, свідомості, емоційно-вольової сфери та особистості; знання про класифікацію, особливості, причини та прояви різних психічних розладів, а також способи їх корекції та профілактики.

- **формування умінь:** аналізувати та інтерпретувати основні поняття, теорії та концепції патопсихології; визначати особливості нормального і патологічного психічного стану людини; розуміти етапи та чинники розвитку психічних і поведінкових розладів; застосовувати знання про сучасні класифікації психічних розладів (МКХ-10, DSM-V); розвинути розуміння закономірностей психічного розвитку, а також відхилень у нормі та патології; формувати практичні навички застосування діагностичних методик у дослідженні психічних функцій та їх порушень; розвивати здатність аналізувати результати психодіагностичних досліджень, робити висновки та формулювати рекомендації; забезпечити розуміння важливості міждисциплінарного підходу у роботі з психічними розладами, зокрема інтеграції знань з психології, медицини та педагогіки;

сприяти розвитку навичок етичної взаємодії з клієнтами та підходів до психологічного просвітництва серед різних соціальних груп..

- **розвиток у здобувачів таких комунікаційних навичок:** організовувати патопсихологічну допомогу в установах різного профілю; взаємодіяти з педагогічними та медичними спеціалістами для забезпечення комплексного підходу; ефективно комунікувати з клієнтами та їхніми родичами, враховуючи етичні принципи та професійні стандарти.

- **формування здатності застосовувати знання та навички самостійно та відповідально:** формування здатності самостійно обґрунтовувати та обирати діагностичні методики відповідно до віку та конкретної ситуації клієнта; здатність дотримуватися норм професійної етики; здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку; самостійно розробляти програму психокорекційного впливу та план психотерапевтичного процесу відповідно до соціальних умов та індивідуально-психологічних особливостей клієнта.

Навчальна дисципліна вносить вклад у формування таких компетентностей та досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньою програмою:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формувати аргументовані висновки та рекомендації.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

програмні результати навчання:

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН6. Формувати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формувати аргументовані висновки.

ПРН8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців.

ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПРН13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Пререквізити: базові знання з загальної психології, психогігієни, історії психології, вікової та педагогічної психології, соціальної психології, психодіагностики.

Рекомендовані навчальні матеріали та ресурси

Основні:

1. Корнієнко В. В. Патопсихологія : навч. посіб. Дніпро : ДДУВС, 2023. 120 с.
2. Кричковська Т. Д. Психологія аномального розвитку. Київ : КНТ, 2022. 165 с.
3. Мельник А. П. Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики : навч.-метод. посіб. / уклад. Антоній Петрович Мельник, Людмила Іванівна Магдисюк, Тамара Іванівна Дучимінська Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 152 с.
4. Османова А. М., Хорунженко Г. В. Патопсихологія : навч.-метод. посібн. Київ : Талком, 2022. 188 с.
5. Шкарлатюк К. І. Патопсихологія : навч. посіб. Луцьк : ВежаДрук, 2022. 155 с.

Додаткові

1. Атемасова О.А. Практична психологія. Старший дошкільний вік. Алгоритм вирішення дитячих проблем. Харків : Вид-во «Ранок», 2022. 176 с.
2. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 242 с.
3. Дуткевич Т. В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 304 с.
4. Кравченко Г.Ю. Інклюзивна освіта в ДНЗ. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 176 с.
5. Чагарна С. Є. Патопсихологія : методичні рекомендації до самостійної та індивідуальної роботи студентів. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 44 с.
6. Чаркіна О. А. Навчально-методичний посібник з курсу «Психологія аномального розвитку та основи психогенетики» для студентів-бакалаврів 4 курсу (8 семестр) спеціальності 053 «Психологія». Кривий Ріг : Вид-во КДПУ, 2021. 70 с.
7. Шульженко Д. І. Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. 385 с.
8. Madina Jalilova. Forms and types symptoms and degrees of speech defects of children in need of assistance. The American Journal of Interdisciplinary Innovations Research. Volume04Issue11-2022

Інформаційні ресурси

1. "Медична психологія" - щоквартальний науковий медичний журнал. <http://www.mps.kh.ua/>.
2. Психосоматична медицина та загальна практика. <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp>
3. Електронний науковий журнал "Перспективи та інновації науки (Серія «Психологія», Серія «Педагогіка», Серія «Медицина»)". <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/index>.
4. Мельник А. П. Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики : навч.-метод. посіб. / уклад. Антоній Петрович Мельник, Людмила Іванівна Магдисюк, Тамара Іванівна Дучимінська. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 152 с.
https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18828/1/patopsyhol_spetsprakt.pdf
5. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. <https://library.nusta.edu.ua/depositary/>
6. Шкарлатюк К. І. Патопсихологія
<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20998/1/Patopsykholohiia.pdf>

4. Організація вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Форми занять (найменування, кількість годин)	Форми контролю	Максимальна кількість балів
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Патопсихологія: предмет, закономірності порушень психічного розвитку та методи діагностики			
Тема 1. Предмет і задачі патопсихології			
	Лекція 1 – 2 год.		
	Лекція 2 – 2 год.		
	Самостійна	Див. примітку.	

	робота – 10 год.		
Тема 2. Загальні закономірності порушення психічного розвитку.			
	Лекція 3 – 2 год.		
	Лекція 4 – 2 год.		
	Практичне заняття 1 – 2 год.	Перевірка завдань домашньої роботи, усне опитування за темою, підготовка презентацій	20
	Самостійна робота – 8 год.	Див. примітку.	
Тема 3. Порушення відчуття та сприймання			
	Лекція 5 – 2 год.		
	Лекція 6 – 2 год.		
	Практичне заняття 2 – 2 год.	Перевірка завдань домашньої роботи, індивідуального завдання, участь у дискусії	20
	Самостійна робота – 8 год.	Див. примітку.	
Тема 4. Порушення пам'яті та уваги			
	Лекція 7 – 2 год.		
	Лекція 8 – 2 год.		
	Самостійна робота – 10 год.	Див. примітку.	
Тема 5. Порушення мислення та мовлення			
	Лекція 9 – 2 год.		
	Лекція 10 – 2 год.		
	Практичне заняття 3 – 2 год.	Перевірка завдань домашньої роботи, усне опитування за темою, підготовка презентацій	20
	Самостійна робота – 8 год.	Див. примітку.	
Разом поточна робота			60
	Модульний контроль 1 (2 год.)	Комп'ютерне тестування	40
Разом за кредитним модулем			100
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Патопсихологія: розлади особистості, свідомості та емоційно-вольової сфери			
Тема 6. Розлади особистості			
	Лекція 11 - 2 год.		
	Лекція 12 – 2 год.		
	Лекція 13 – 2 год.		
	Практичне заняття 4 – 2 год.	Перевірка завдань домашньої роботи, усне опитування за темою, підготовка презентацій	20
	Самостійна робота – 10 год.	Див. примітку.	
Тема 7. Порушення свідомості			
	Лекція 14 – 2 год.		
	Лекція 15 – 2 год.		
	Практичне заняття 5 – 2 год.	Перевірка завдань домашньої роботи, усне опитування за темою, підготовка презентацій	20

	Самостійна робота – 8 год.	Див. примітку.	
Тема 8. Порухення емоційно-вольової сфери			
	Лекція 16 - 2 год.		
	Практичне заняття 6 – 2 год.	Перевірка завдань домашньої роботи, усне опитування за темою, підготовка презентацій	20
	Самостійна робота –10 год.	Див. примітку.	
Разом поточна робота			60
	Модульний контроль 2 (2 год.)	Комп'ютерне тестування	40
Разом за кредитним модулем			100
Примітка. Завдання та запитання з матеріалу, що виноситися на самостійне опрацювання, включені до індивідуальних завдань та тестових завдань з модульного контролю.			

5. Політика навчальної дисципліни

5.1. Політика щодо відвідування занять

- аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно з розкладом, який розміщений на офіційному сайті Університету (ознайомитись за посиланням [Розклад](#));
- права, обов'язки та основні правила поведінки здобувачів освіти протягом навчання в Університеті регламентується [Правилами внутрішнього розпорядку для здобувачів](#).

5.2. Політика оцінювання навчальних досягнень здобувачів

- система, шкали та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів наведені у [Положенні про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Завкладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#);
- орієнтовані критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів наведені на офіційному сайті Університету (ознайомитись за посиланням [Орієнтовані критерії](#)).

• Критерії оцінювання роботи студентів на практичних заняттях (за 20-бальною шкалою):

Відповідь на питання практичного заняття (максимум 5 балів):

5 балів: Відповідь повна, логічна, обґрунтована; використано приклади; продемонстровано глибоке розуміння матеріалу.

4 бали: Відповідь загалом повна, але є незначні неточності; недостатньо глибокий аналіз або приклади.

3 бали: Відповідь часткова; продемонстровано базове розуміння матеріалу, але є помітні прогалини.

2 бали: Відповідь неповна, поверхова; багато неточностей.

1 бал: Спроба відповісти, але відповідь неправильна або не розкриває суті питання.

0 балів: Відсутність відповіді.

Виконання практичних завдань (максимум 5 балів):

5 балів: Завдання виконано повністю, правильно та вчасно; продемонстровано креативність і самостійність.

4 бали: Завдання виконано в основному правильно, але є незначні недоліки або недоопрацювання.

3 бали: Завдання виконано частково; помітно брак розуміння або помилки в оформленні.

2 бали: Завдання виконано поверхово або з суттєвими помилками.

1 бал: Виконано мінімальний обсяг завдання з великою кількістю помилок.

0 балів: Завдання не виконано.

Написання тесту з теми практичного заняття (максимум 5 балів):

5 балів: Усі відповіді правильні; продемонстровано глибокі знання теми.

4 бали: 80–90% правильних відповідей; знання теми загалом задовільне.

3 бали: 60–79% правильних відповідей; знання теми часткове.

2 бали: 40–59% правильних відповідей; знання теми слабке.

1 бал: Менше 40% правильних відповідей; знання теми майже відсутнє.

0 балів: Тест не виконано.

Виконання самостійної роботи (максимум 5 балів):

5 балів: Робота виконана повністю, якісно та вчасно; продемонстровано високий рівень самостійності.

4 бали: Робота виконана в основному правильно, але є незначні недоліки.

3 бали: Робота виконана частково; помітно брак самостійності або розуміння.

2 бали: Робота виконана поверхово або з суттєвими помилками.

1 бал: Робота виконана мінімально, із значними недоліками.

0 балів: Робота не виконана.

Загальна оцінка (максимум 20 балів)

- Визначені силабусом навчальні завдання є обов'язковими для виконання здобувачами освіти. Розподіл балів за окремі завдання вказаний у розділі 5 «Організація вивчення навчальної дисципліни»;
- Правила призначення заохочувальних балів. Заохочувальні бали: участь у міжнародних, всеукраїнських або інших заходах (конкурсах) за тематикою навчальної дисципліни - 5 балів; участь у роботі наукового гуртка кафедри за тематикою навчальної дисципліни - 5 балів; участь у виконанні НДР - 20 балів.
- максимальна кількість балів за поточну роботу упродовж кредитного модуля становить 60 балів, мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового оцінювання кредитного модуля становить 30 балів; максимальна кількість балів за підсумкове оцінювання модульного контролю становить 40 балів;
- можуть бути визнані та зараховані (повністю чи частково) у межах навчальної дисципліни результати навчання, досягнуті здобувачем поза навчальними заняттями в ЗВО «МНТУ» через формальну освіту (на основі додатку до диплому чи академічної довідки), що регулюється [Положенням про організацію освітнього процесу](#), або неформальну, інформальну освіту (через процедуру визнання, яка регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти).

5.3. Політика щодо дедлайнів та перескладання

- усі передбачені програмою завдання мають бути виконані у встановлені викладачем терміни;
- робота, яка здається здобувачем менше ніж за п'ять робочих днів до модульного контролю без поважних причин, не перевіряється викладачем;
- здобувачу, який не здав роботу у встановлені терміни з поважних причин, надається можливість здати її після встановленого терміну за погодженням із викладачем;
- ліквідація академічної заборгованості відбувається у встановлені графіком освітнього процесу терміни та у порядку, передбаченим у [Положенні про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Зкладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).

5.4. Політика дотримання принципів академічної етики та доброчесності

- здобувачі мають дотримуватись принципів академічної етики та доброчесності наведених у [Кодексі академічної етики](#) та [Положенні про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).
- порушення принципів академічної доброчесності тягне за собою цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність, передбачену чинним законодавством та наведеним вище положенням;

- Університет визнає важливість різноманітності студентського контингенту і прагне до створення комфортного інклюзивного та справедливого середовища для навчання різних категорій здобувачів. Будь-яка поведінка (включно з переслідуваннями, сексуальними домаганнями, дискримінацією, розпалюванням ворожнечі), яка загрожує цій атмосфері, не допускається. Інформація про прояви такої поведінки учасниками освітнього процесу під час занять має бути негайно доведена до викладача навчальної дисципліни чи адміністрації Університету.

5.5. Політика оскарження результатів підсумкового контролю

Порядок оскарження результатів підсумкового контролю (кредитний модуль чи атестація) регулюється розділом 6 [Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Закладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).

5.6. Політика комунікацій

Комунікації з викладачем:

- усі обов'язкові для виконання завдання з навчальної дисципліни, рекомендації до їх виконання, максимальна кількість балів та дедлайни викладені у розділі «Завдання» відповідного навчального курсу у Class Room;
- усі важливі повідомлення для здобувачів викладач розміщує у розділі «Стрічка» відповідного навчального курсу у Class Room;
- усі виконані завдання здобувач повинен завантажувати для перевірки до навчального курсу у Class Room;
- викладач перевіряє виконане здобувачем завдання протягом наступних трьох робочих днів після завантаження роботи та виставляє отриману оцінку до електронного журналу навчального курсу у Class Room;
- при проведенні заняття у форматі відеоконференцій камери здобувачів мають бути ввімкнені протягом усього заняття;
- індивідуальні консультації викладач надає здобувачам офлайн у приміщенні та за графіком, визначеними у силабусі, або онлайн у віртуальному офісі за визначеним графіком.

Комунікації в групі

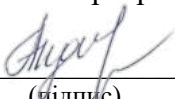
Викладач заохочує дискусії із спірних питань та проблем, що розглядаються у межах навчальної дисципліни, висловлювання власної точки зору здобувачів на предмет їх вирішення. Обговорення та дискусії мають вестись у обстановці поваги до іншої точки зору, шанобливого ставлення до думок опонентів. Критика має бути конструктивною та обґрунтованою.

Силабус навчальної дисципліни складено доцентом кафедри, кандидатом психологічних наук, доцентом, Вікторією ШЕВЧУК

«Погоджено»

Гарант освітньої програми

доктор психол.наук, Ксенія АНДРОСОВИЧ

(підпис)

Ухвалено рішенням кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук (протокол №7 від 10 січня 2025 року)

Завідувачка кафедри

доктор психол. наук, Ксенія АНДРОСОВИЧ

(підпис)